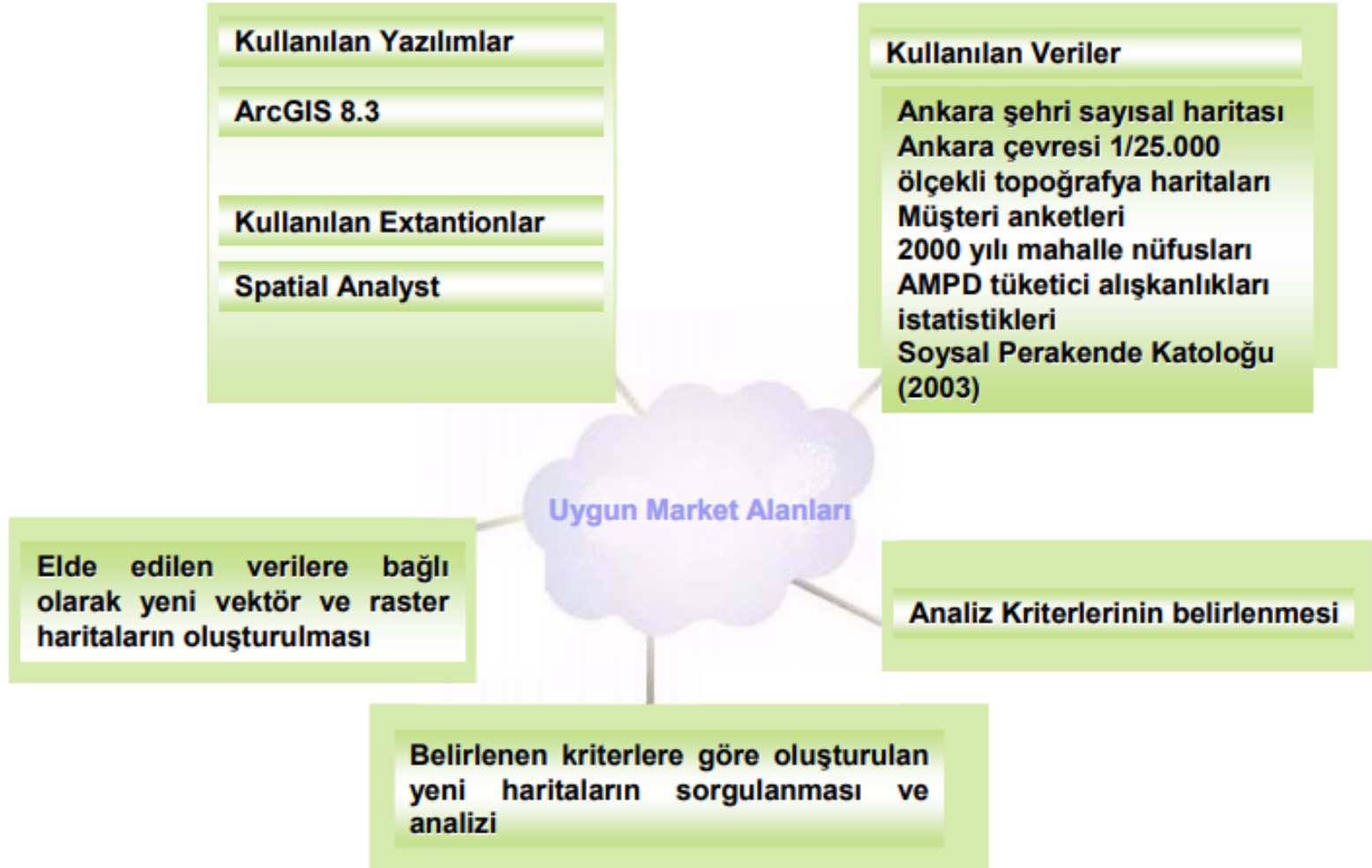

Arazi Kullanımı Veri Kaynakları ve Yöntem

Öğrt.Gör.Dr. Rüya Bayar

Arazi Kullanımı doğal ortam insan etkileşimine bağlı olarak ortaya çıktığı için, bu çalışmalarda Coğrafyanın veri kaynaklarını kullanır.

- Literatür Taraması: Hem alanla hem de araştırma yöntemleriyle ilgili yerli ve yabancı araştırmacıların hazırladıkları makale ve kitaplar.
- Arazi Çalışmaları: Anketler, yer ölçümleri,gözlemler, fotoğraflar ve mevcut verinin doğruluğunun test edilmesi.
- Uydu Görüntüleri ve Hava Fotoğrafları: Çalışma alanının mevcut durumunu gösteren ve tarihsel süreçte ulaşılabilecek görüntüler.
- Tüzel ve Özel Kurumlardan toplanabilecek istatistiksel veriler: Nüfus, tarımsal yapı ve üretim vb. istatistiki veriler
- Tüzel ve Özel Kurumların hazırladıkları haritalar: Topoğrafya, halihazır, jeoloji, toprak vb. haritalar

Mevcut arazi kullanımının tespiti için en önemli veri kaynakları:

- Türkiye Sayısal Toprak Haritaları
- CORINE Projesi
- Uydu Görüntüleri ve Hava Fotoğraflarıdır.

1980'li yıllarda Köy Hizmetleri genel Müdürlüğünce Yaptırılan Köy Envanter Etüdlerinde yer alan 1/25.000 ölçekli köy arazi kullanımı haritaları, birebir arazi üzerinde tespit edilerek hazırlandığından oldukça büyük bir öneme sahiptir. Gelişen teknolojiyle, bu veri sayısal toprak haritalarının öznitelik tabloları içerisine aktarılarak sayısal toprak haritalarında kullanıcılara açılmıştır. Ancak güncellenmediği için eskiyi yansıtmaktadır.

Toprak haritalarında yer alan Büyük toprak grupları, Arazi Kullanım Kabiliyet Sınıfları, Erozyon Dereceleri gibi toprak özellikleri dikkate alınarak ortaya konmuş ve arazi kullanımı için oldukça önemli veri tabanı da yer almaktadır.

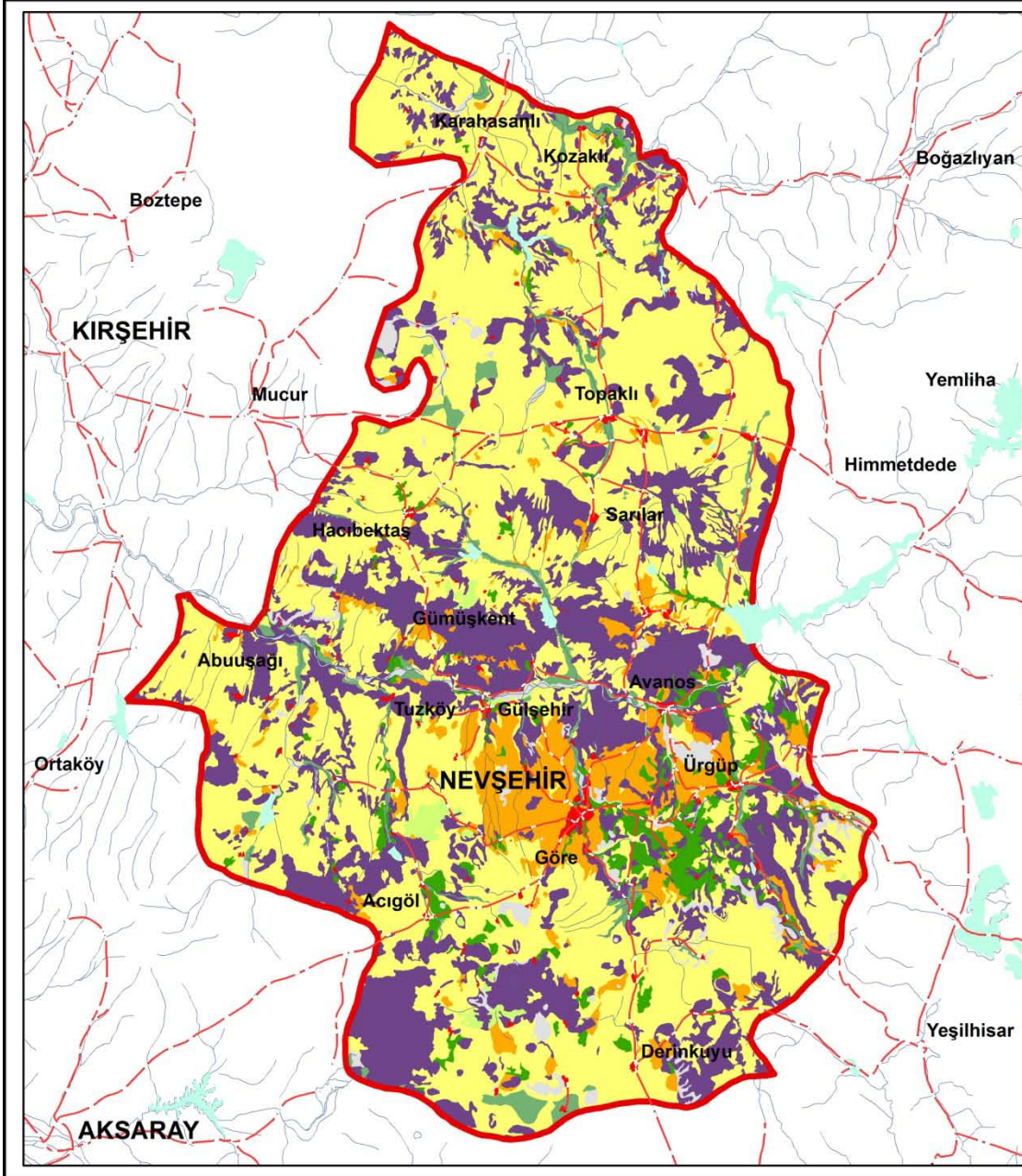
NEVŞEHİR İLİ ARAZİ KULLANIMI HARİTASI

İşaretler

- ~ Akarsular
- Yollar
- Nevşehir il sınırı
- Göller

Arazi Kullanım Tipleri

- Bağ Alanları
- Bahçe Alanları
- Sulu Tarım Alanları
- Kuru Tarım Alanları
- Otlak Alanları
- Orman-Fundalık Alanları
- Yerleşim Alanları
- Diğer Alanlar

R.Bayar-2017

NEVŞEHİR İLİ ve ÇEVRESİ TOPRAK HARİTASI

İşaretler

- Yerleşim Merkezleri
- İl Merkezleri
- Nevşehir il sınırı
- Nevşehir ilçe sınırları
- ~ Akarsular
- Yollar
- Göller
- Diğer Alanlar

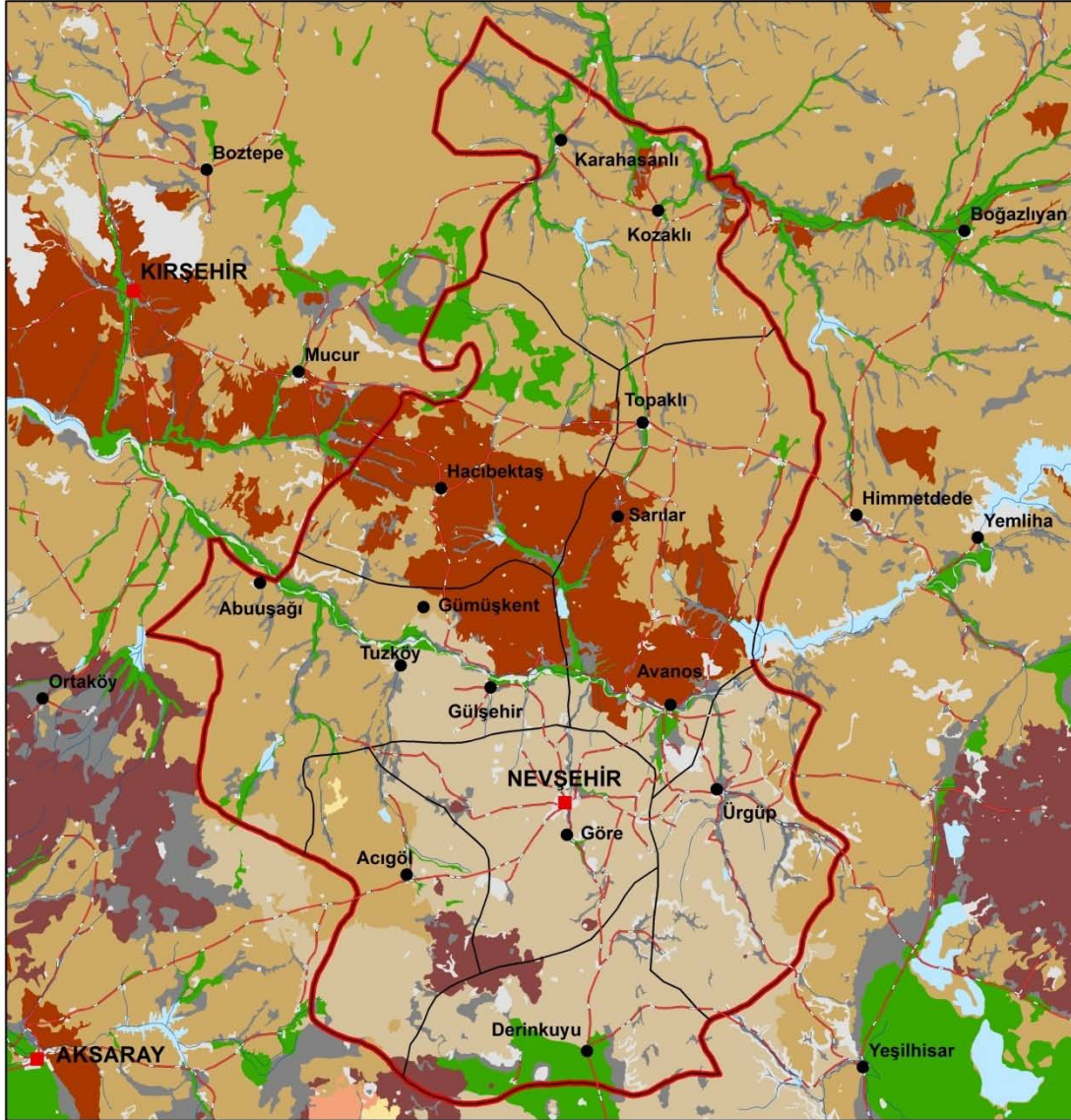
Büyük Toprak Grupları

- Alüvyal Topraklar
- Kahverengi Topraklar
- Kırmızımsı Kahverengi Topraklar
- Kolüvyal Topraklar
- Regosoller
- Kahverengi Orman Toprakları
- Kireçsiz Kahverengi Orman Topraklar
- Kireçsiz Kahverengi Topraklar

0 5 10 20 30 40 50 km.

R.Bayar-2017

NEVŞEHİR İLİNDE ARAZİ KULLANIM KABİLİYET SINIFLARININ DAĞILIŞI

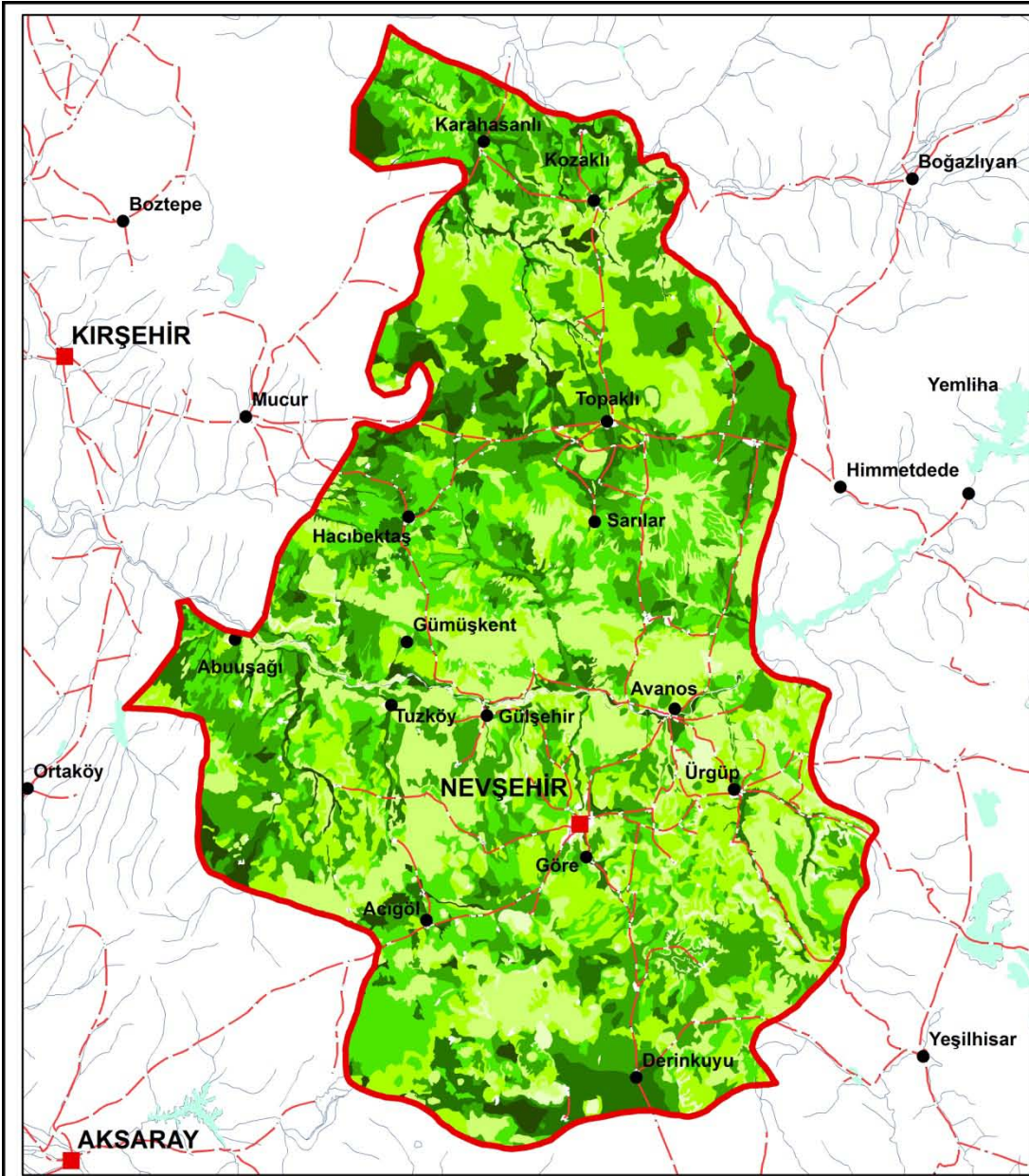
İşaretler

- Yerleşim Merkezleri
- İl Merkezleri
- ~ Akarsular
- Yollar
- Nevşehir il sınırı
- Göller

Arazi Kullanım Kabiliyet Sınıfları

R.Bayar-2017

1985 yılında Avrupa Çevre Ajansı tarafından başlatılan CORINE projesi ise güncel olması bakımından dikkat çekicidir.

Avrupa Çevre Ajansı'nın belirlediği kriterler ve sınıflandırma sistemi doğrultusunda Avrupa Çevre ajansına üye tüm ülkelerde, arazideki çevresel değişimlerin belirlenmesi, doğal kaynakların rasyonel biçimde yönetilmesi ve çevre ile ilgili politikaların oluşturulması amaçlarına yönelik, aynı temel verilerin yönetilmesi ve standart bir veritabanının oluşturulması amaçlanmıştır. (<http://corine.ormansu.gov.tr/corineportal/nedir.html>).

Bu kapsamda

Yapay Bölgeler

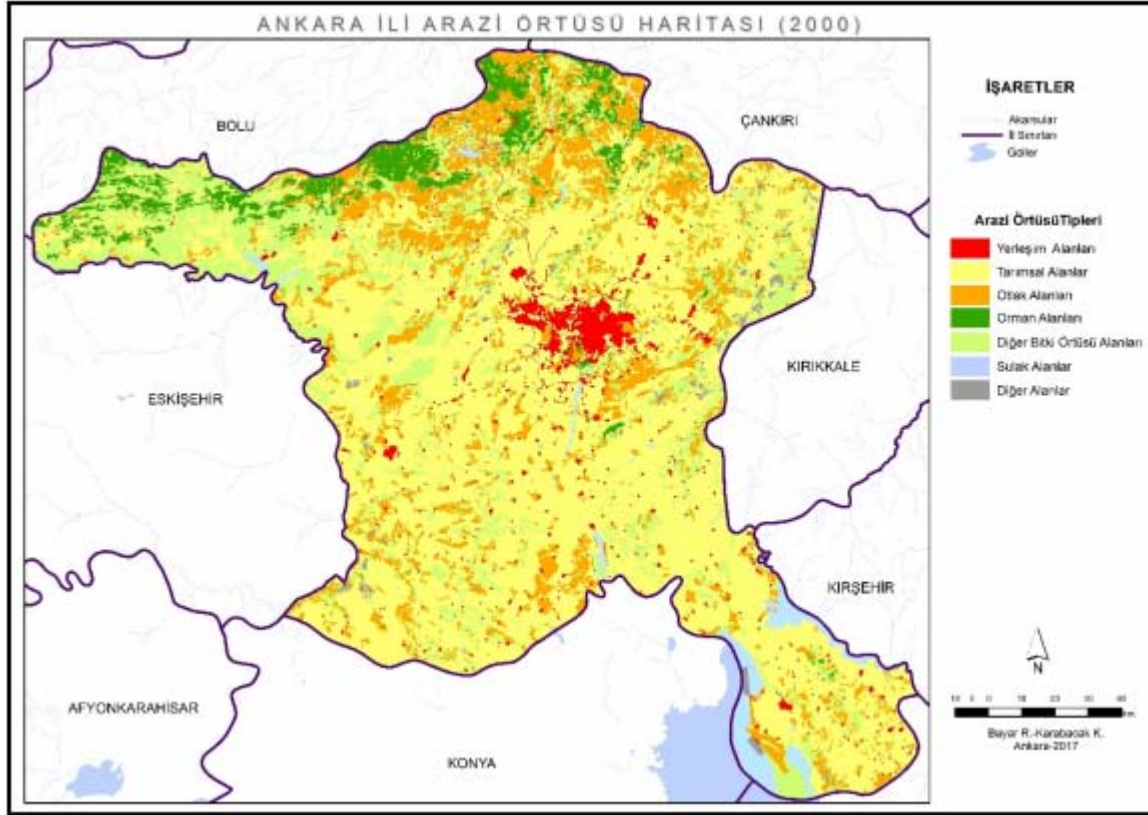
Tarımsal Alanlar

Orman ve Yarı Doğal Alanlar

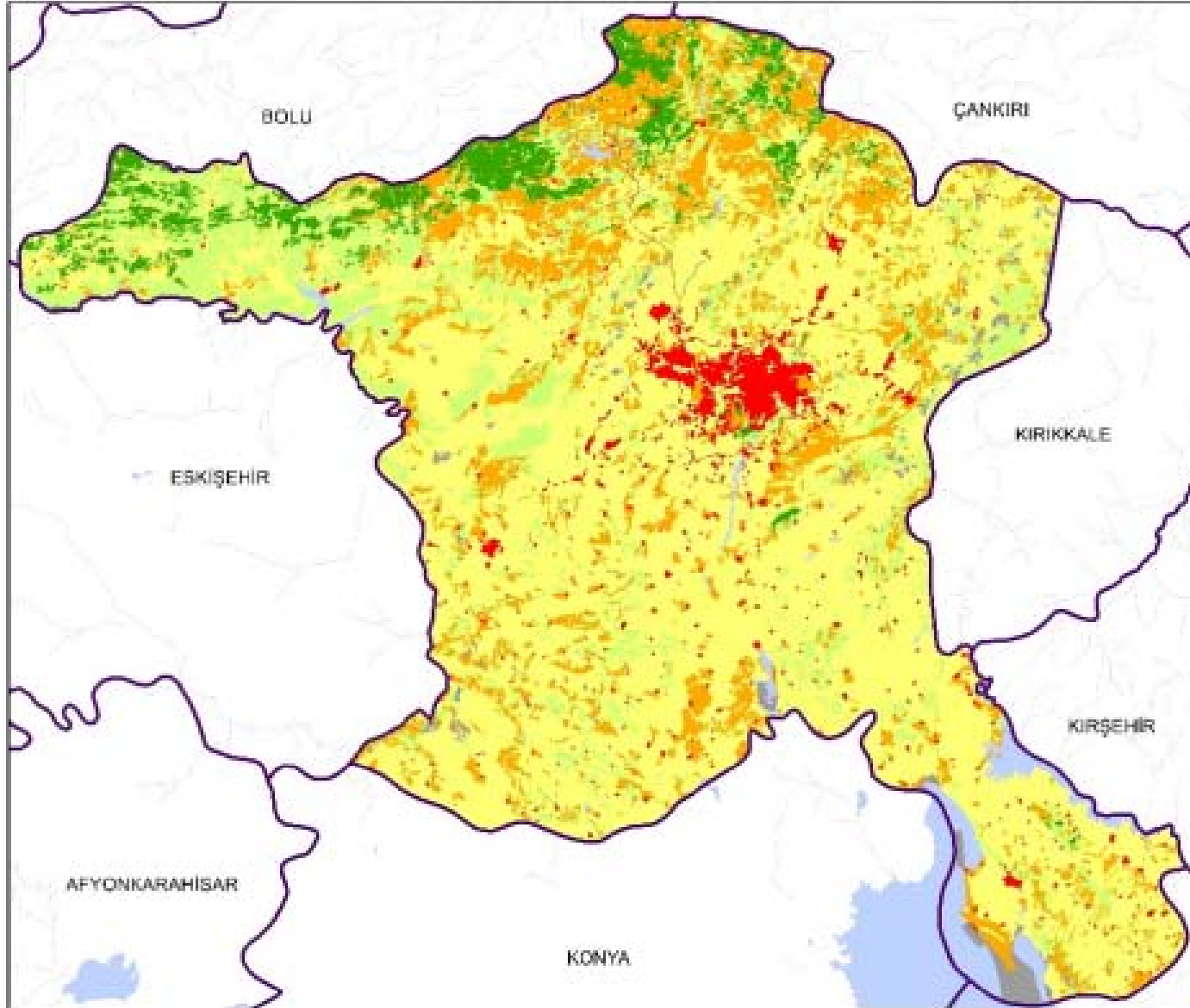
Sulak Alanlar

Su Yapıları olmak üzere 5 ana sınıf arazi örtüsü tipi belirlenmiş ve bunlar alt sınıflara ayrılmıştır. Detay gücü 1/100.000 olması ve sınıflandırmaların arazide doğrulanmaması nedeniyle Türkiye'de her yerde doğru sınıflandırma elde edilememiştir.

Ancak, ana başlıklar değerlendirildiğinde doğruluk payı artan bir arazi kullanımı verisi olarak düşünülebilir. Bugüne kadar 1990,2000,2006 ve 2012 yıllarına ait Türkiye Arazi Örtüsü ve Arazi Örtüsü Değişimi Verisi temin edilmiştir.

ANKARA İLİ ARAZİ ÖRTÜSÜ HARİTASI (2006)

İŞARETLER

- Alanlar
- İl Sınırı
- Göller

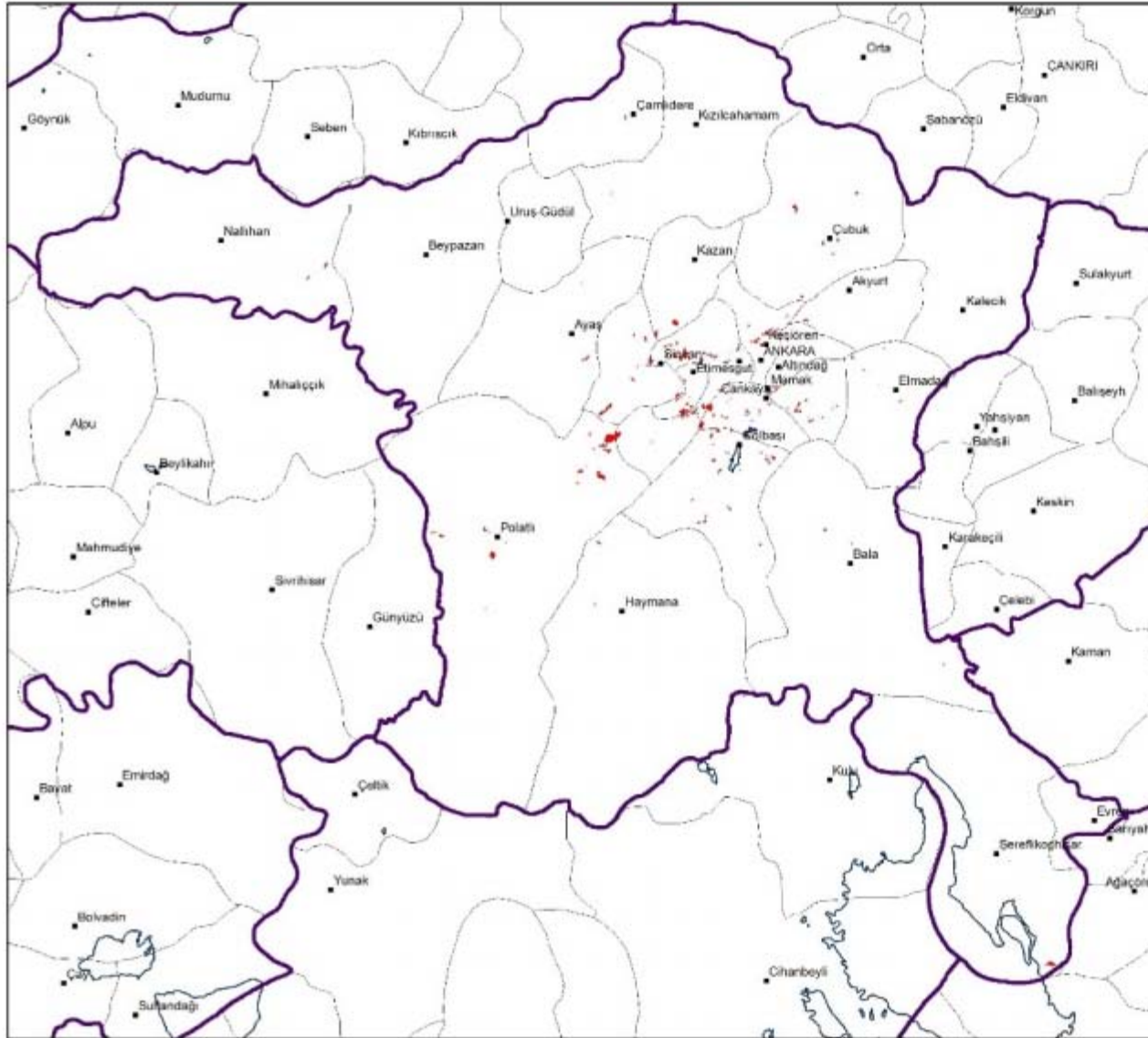
Arazi Örtüsü Tipleri

- Yerleşim Alanları
- Tarımsal Alanlar
- Ortak Alanlar
- Orman Alanları
- Diğer Birli Örtüsü Alanları
- Suluk Alanlar
- Diğer Alanlar

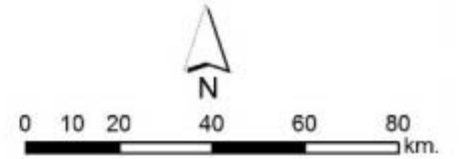
Bayar R.-Karabacak K.
Ankara-2017

ANKARA İLİ CORINE ARAZİ ÖRTÜSÜ DEĞİŞİMİNİN İLÇELERE GÖRE DAĞILIMI (2000-2006)

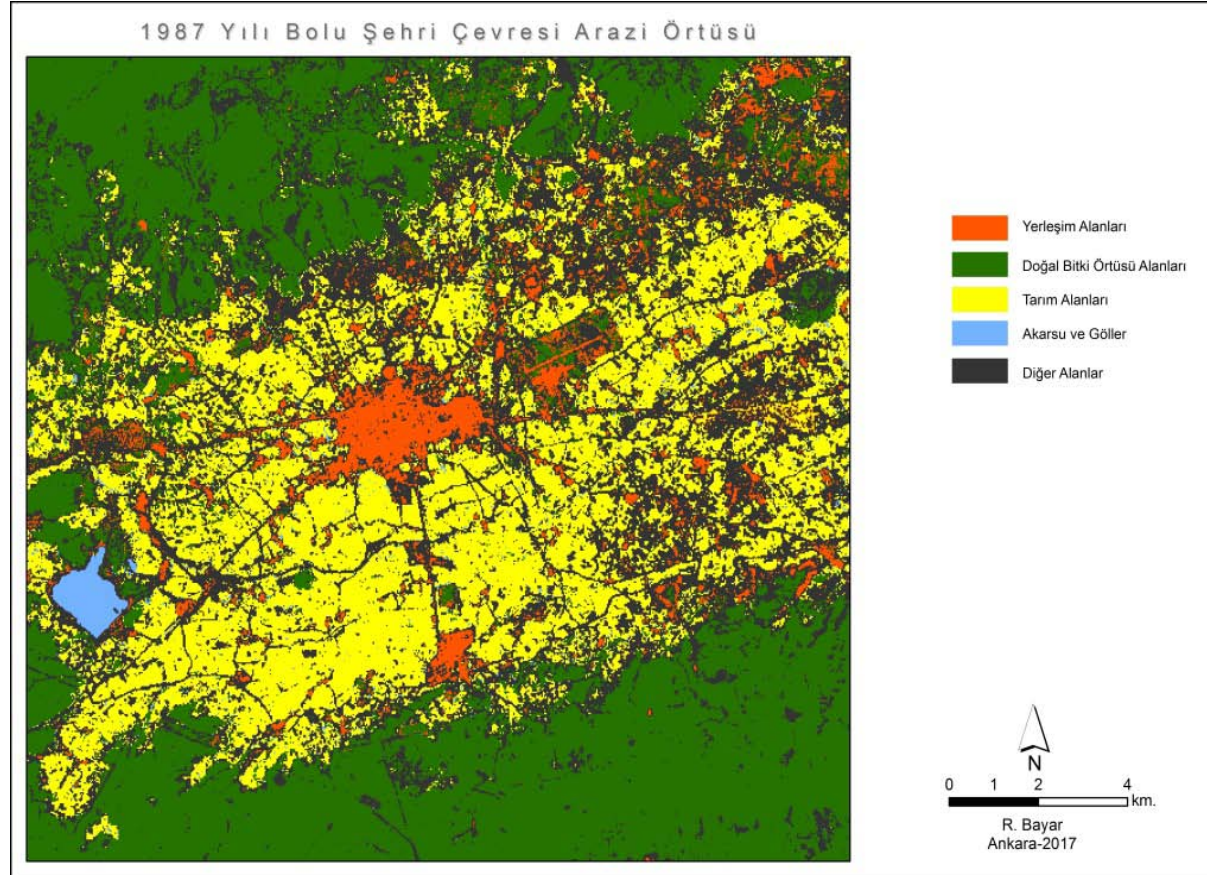
İşaretler

- İlçe Merkezleri
- İl Sınırları
- İlçe Sınırı
- ☞ Göller
- Değişim Alanları

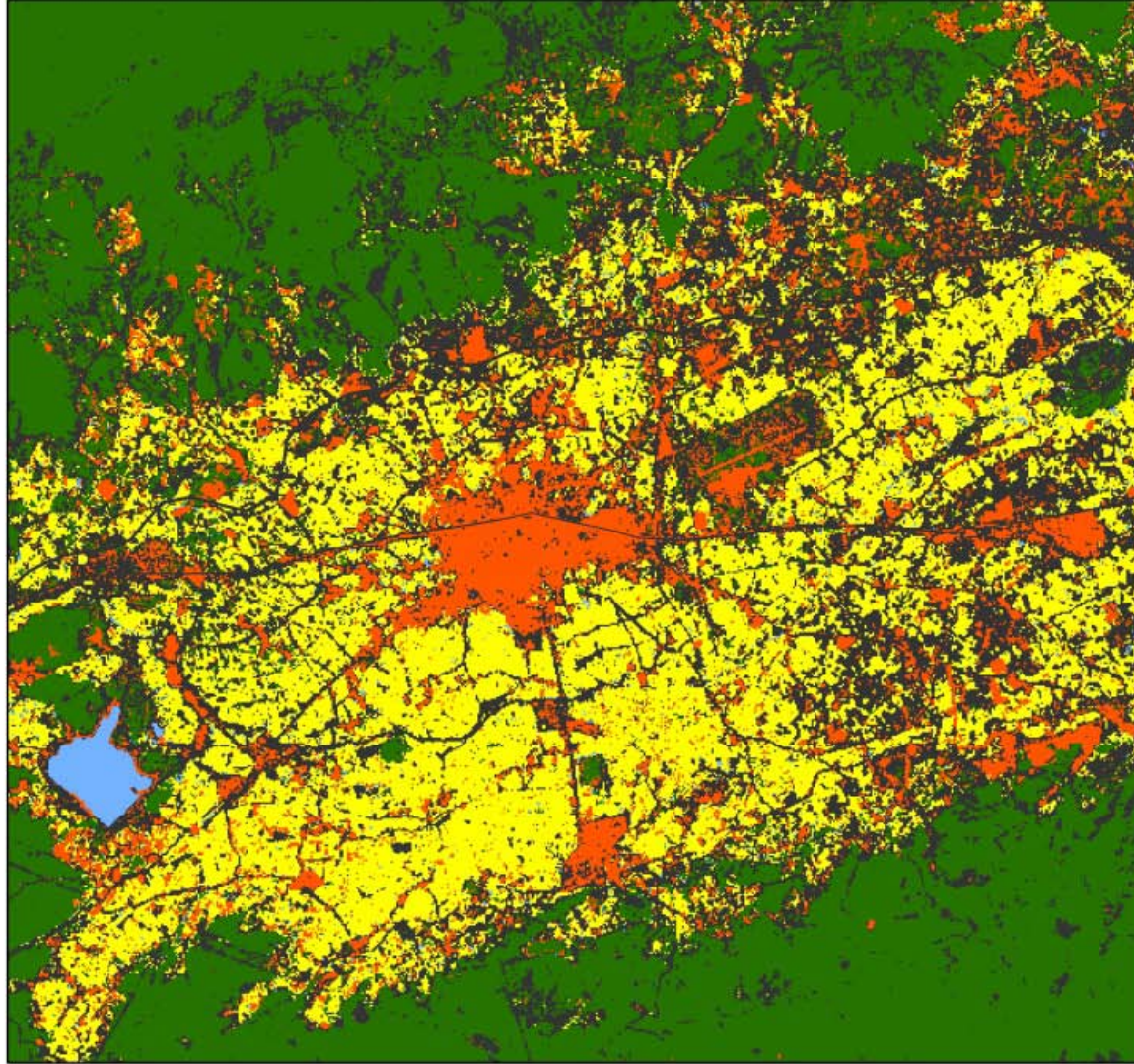

Bayar R. - Karabacak K.
Ankara-2017

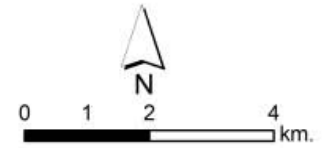
Hava Fotoğrafları ve Uydu Görüntüleri gelişen teknolojiye bağlı olarak Arazi Kullanımı konusunda araştırma yapanlara büyük imkanlar sağlamaktadır. Ancak arazi kullanımının tespiti için görüntülerin mekansal çözümlemesinin kabaca detay gücünün yüksek olması gereklidir. Aksi takdirde arazi örtüsü belirlenebilmektedir.

1999 Yılı Bolu Şehri Çevresi Arazi Örtüsü

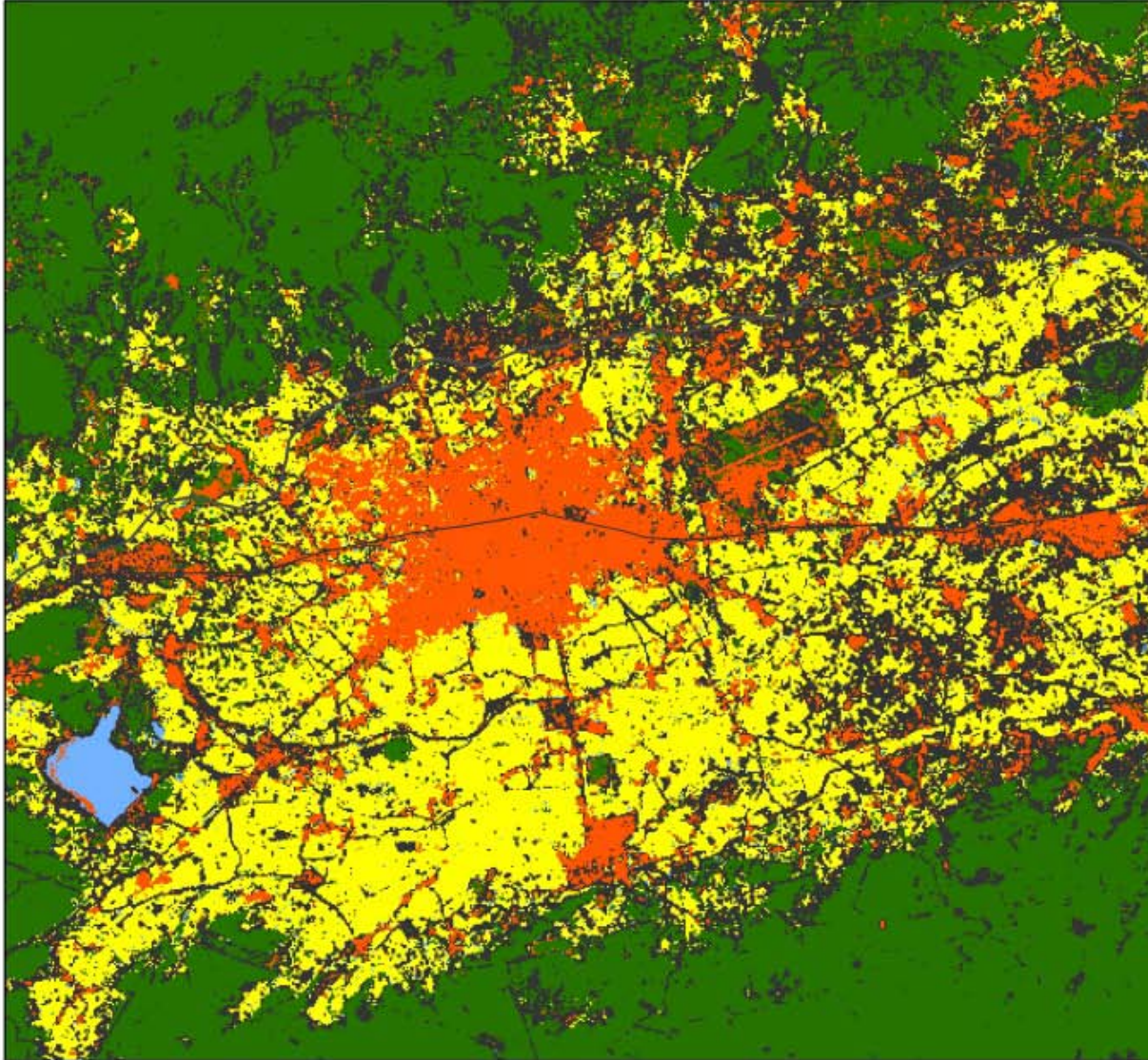

- Yerleşim Alanları
- Doğal Bitki Örtüsü Alanları
- Tarım Alanları
- Akarsu ve Göller
- Diğer Alanlar

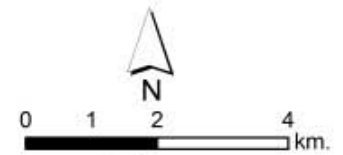

R. Bayar
Ankara-2017

2016 Yılı Bolu Şehri Çevresi Arazi Örtüsü

- Yerleşim Alanları
- Doğal Bitki Örtüsü Alanları
- Tarım Alanları
- Akarsu ve Göller
- Diğer Alanlar

R. Bayar
Ankara-2017

Arazi Kullanımı çalışmalarında tespit edilecek konuya göre farklı yöntemler uygulamak mümkündür. Günümüz teknolojisinde arazi kullanımı çalışmaları için en önemli yardımcılar Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Teknikleridir. Uzaktan algılama yazılımları aracılığıyla Arazi Örtüsünü uydu görüntülerinden kontrollü ve kontrolsüz sınıflandırma yöntemiyle belirlemek ve bunun zamansal değişimini izlemek mümkündür. Veri kaynaklarından toplanan verinin Coğrafi Bilgi Sistemlerine aktarılarak depolanmasıyla çeşitli veri analizleri yapılabilmektedir.

Arazi Kullanımı çalışmalarında geliştirilen modeller arasında özellikle şehirler için:

- Thünen Modeli
- Burgess Modeli
- Hoyt Modelleri'nden söz edilebilir.

Son dönemlerde yaygın olarak arazi kullanımı değişimlerinin incelenerek gelecekteki arazi kullanımının tahmin edilmesini sağlayan arazi kullanımı simülasyon modelleri üretilmiştir.

Bunlardan bir kaçına örnek verecek olursak:

- CLUE-S Modeli
- Markov Zincirleri
- LUCIS Modeli vb. sayılabilir.

Coğrafya ; dağılışı, nedensellik ve karşılaştırma prensiplerine göre inceleme yaparak sonuçlarını sentez olarak sunduğuna göre Arazi Kullanımı çalışmalarında da tespit edilecek her konu:

1. Mevcut Arazi Kullanımının Tespiti (Dağılışı, nedensellik ve karşılaştırma prensiplerine göre açıklanmalı)
2. Arazi Kullanımı Değişimi (Dağılışı, nedensellik ve karşılaştırma prensiplerine göre açıklanmalı)
3. Arazinin Deđer Bakımından Sınıflandırılması (Dağılışı, nedensellik ve karşılaştırma prensiplerine göre açıklanmalı)
4. Gelecekteki arazi kullanımının tahmin edilerek planlaması (Dağılışı, nedensellik ve karşılaştırma prensiplerine göre açıklanmalı)

Böylece Coğrafyanın prensiplerine göre hazırlanan arazi kullanımı çalışmalarında her bir konunun ilişkili olduğu farklı pencereler açılacak ve arazi kullanımının gelişmesindeki doğal ve beşeri kaynakların önemi ortaya çıkarılmış olacaktır ki, bu durum Arazi Kullanımı karar geliştiricileri için de büyük kolaylıklar sağlayacaktır.